

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

соціальної педагогіки та психології

О.В. Пономаренко

» _____ 2016 р.

Сценічна мова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
спеціальності 026 - «Сценічне мистецтво»
освітня програма «Театральне мистецтво»

Укладач: Стадніченко Н. В. - заслужена артистка України, ст. викладач

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри акторської
майстерності

Протокол № 1 від "23" серпня 2016 р.

Завідувач кафедри _____ Г.В.Локарева

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від "___" _____ 2016 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____ А.П. Поплавська

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 - «Культура і мистецтво»	Нормативна
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 026 - «Сценічне мистецтво»	Рік підготовки:
	Освітня програма «Театральне мистецтво»	1-й
		Практичні
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Рівень вищої освіти: бакалаврський	28 год.
		Лабораторні
		30 год.
		Самостійна робота
		62 год.
		Вид контролю: екзамен /екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни “Сценічна мова” є забезпечення особистісної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності через засвоєння навичок професійного спілкування вербальними засобами, що полягає у роботі над вдосконаленням мовно-голосового та психо-фізичного апарату.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Сценічна мова” є:

- усвідомлення ролі слова в контексті становлення та розвитку мистецтва театру;
- створення сприятливих умов для формування мовно-голосових якостей;
- опанування технічних навичок сценічного мовлення засобами мовно-голосового та психо-фізичного тренінгу.
- використання засобів сценічного мовлення для формування високої культури професійного спілкування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

Знати:

- предмет, мету і завдання навчальної дисципліни «Сценічна мова»;
- основні поняття дисципліни «Сценічна мова»;
- теорію анатомії, фізіології, психології, гігієни та загальної профілактики захворювань;
- методику роботи над формуванням засобів сценічного мовлення;

- режим експлуатації голосового апарату;
- правила опанування навичок сценічного мовлення засобами психофізичного тренінгу
- напрями розвитку сценічного мовлення у театральній практиці країн Західної Європи і США;

Уміти:

- застосовувати практичні навички опанування мовно-голосового і психофізичного тренінгу у різних аспектах професійної діяльності.
- самостійно працювати над сценічним втіленням різних за жанрами літературних творів засобами сценічного мовлення;
- розкривати авторський задум у процесі виконання літературного твору і доносити його до глядачів;
- формувати мовну культуру як органічну складову професійної кваліфікації працівників мистецьких закладів;
- використовувати у роботі над літературними творами здобутки і досягнення видатних майстрів, представників вітчизняних і зарубіжних театральних шкіл і мистецьких напрямів.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Сценічна мова» пов'язана з такими курсами професійного спрямування: «Майстерність актора», «Сценічний рух», «Вокал».

3. Програма навчальної дисципліни.

Розділ 1. Вступ. Сценічне мовлення як засіб професійного спілкування актора.

Тема 1. Предмет «Сценічна мова». Історія становлення.

Тенденції розвитку сценічного мовлення у сучасному театрі. Значення діяльності відомих діячів театру для розвитку сценічного мовлення як засобу професійного спілкування актора. Проблеми мовлення у сучасній театральній культурі. Вплив драматургії на розвиток сценічного мовлення. Вивчення творів художньої літератури як засобу розширення світогляду і збагачення творчої палітри актора.

Тема 2. Анатомія та фізіологія мовного апарату.

Основні відомості про відділи мовного апарату: центральний і периферійний. Системи периферійного відділу: дихальна, голосова, артикуляційна. Органи мовного апарату та їх роль у голосоутворенні.

Тема 3. Вивчення правил орфоєпії як визначального показника професійної культури актора та рівня його фахової підготовки.

Особливості проголошення голосних звуків, і деяких груп приголосних звуків. Норми літературного наголосу. Робота над виправленням діалектів, акцентів, особливостей проголошення звуків чи слів у різних місцевостях, суржику.

Тема 4. Робота над формуванням дикційної чіткості проголошення звуків.

Засоби художньої виразності та їх формування у процесі професійного спілкування. Скоромовки. Тренування чіткості мовлення у різних темпах. Робота над вправами з метою опанування дикційних норм. Опанування комплексу вправ артикуляційного тренінгу (зовнішнього і внутрішнього) для виправлення індивідуальних недоліків у проголошенні окремих звуків. Вибір текстового матеріалу для роботи над усуненням індивідуальних мовних вад.

Розділ 2. Дихання як основа сценічного мовлення.

Тема 5. Опанування фізіологічного та фонаційного дихання.

Знання особливостей видів дихання та використання набутих знань на практиці. Типи дихання. Змішано-діафрагмальний тип дихання у процесі проголошення звуків і слів. Опанування комплексу вправ тренінгу для формування змішано-діафрагмального типу дихання, тренування м'язів мовного поясу і «пробудження» резонаторів.

Тема 6. Гігієнічний, вібраційний масаж як засіб розвитку професійних якостей голосу.

Важливість масажу для покращення якісних показників голосу і звільнення від набутих негативних звичок у процесі голосовиведення, укріплення м'язів «мовного поясу», зовнішніх та внутрішніх м'язів мовно-голосового апарату.

Тема 7. Координування дихання, голосу і руху у процесі сценічної взаємодії.

Опанування методики роботи над голосом у русі упродовж сценічної взаємодії як важливий аспект постановки розмовного голосу. Розвиток м'язів мовноголосового та дихального апарату. Опанування вправ голосового тренінгу, що поєднують одночасну фонацію і виконання фізичних вправ.

Тема 8. Розмовний слух, його важливість для формування навичок діалогічного спілкування.

Виконання вправ на точність інтонування упродовж проходження звуковими сходинками, під час виконання вправ з використанням фортепіано. Розвиток голосового діапазону. Робота над текстом гексаметрів у діалогічному спілкуванні з підвищенням і пониженням тону по всьому діапазону голосу студента на фоні виконання творчих завдань з яскравим емоційним забарвленням.

Розділ 3. Робота над вдосконаленням мовно-голосового апарату.

Тема 9. Підготовка мовного апарату до звучання.

Голосові властивості та їх професійні якості. Специфіка розмовного та вокального голосу. Підготовка голосового апарату до звучання. Мовні регістри, резонатори. Визначення робочої середини голосу. Професійні хвороби та профілактика їх захворювань.

Тема 10. Розмовний голос: позитивні якості, природні недоліки і вади.

Робота над шліфуванням усіх елементів сценічного мовлення: дихання, голосу, дикційної чіткості та дотримання правил орфоепії під час

проголошення тексту літературного твору. Опанування вправ тренінгу спрямованих на формування усіх складових сценічного мовлення.

Тема 11. Опанування групових та індивідуальних мовно-голосових і психофізичних тренінгів.

Тренінг як засіб звільнення акторської природи, призвичаєння органів чуттів і звуковедення актора до роботи в штучних, неприродних умовах публічності та підготовки мовноголосової системи до професійного спілкування вербальними засобами.

Тема 12. Гігієна мовно-голосового апарату.

Професійні хвороби та їх профілактика. Комплекс лікувальної гімнастики за системою О.М.Стрельникової, її значення для формування професійного дихання та розвитку сценічного мовлення.

Розділ 4. Робота над літературним матеріалом.

Тема 13. Основні етапи роботи над прозовим твором.

Формування умінь і навичок логічного аналізу літературного тексту: визначення теми розповіді та основної думки, мети, заради якої розповідається текст. Розподіл текстового матеріалу на мовні такти. Переказ як етап опанування текстового матеріалу.

Тема 14. Логіка мовлення під час виконання художнього твору.

Визначення логічних наголосів як спосіб донесення перспективи фрази та твору. Визначення ставлення до виконуваного твору та його демонстрація у процесі спілкування з глядачем. Паузи, їх призначення та різновиди. Логічні наголоси, їх смислові та емоційні функції. Мелодика знаків пунктуації.

Тема 15. Розуміння авторського стилю і донесення його до глядача.

Важливість виконання завдання відтворення авторського стилю у роботі над словом на початковому етапі навчання. Робота над розвитком літературного смаку студента, уміння виявляти систему художніх образів автора, розпізнавати ознаки його мовної естетики і розкривати засобами сценічного мовлення, у процесі професійного спілкування.

Тема 16. Опанування текстового матеріалу, обраного для роботи на заняттях з дисципліни «Майстерність актора».

Контроль за правильним використанням знань з орфоепії та опанування дикційними навичками, відповідно до мовної характеристики персонажа та його сценічної поведінки і спілкування у процесі виконання творчого завдання.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі			усього	у тому числі					
		практ.	лаб.	сам.роб.		л	с/п	лаб	сам.роб.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Розділ 1. Вступ. Сценічне мовлення як засіб професійного спілкування актора.											
Тема 1. Предмет «Сценічна мова». Історія становлення.	7	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Анатомія та фізіологія мовного апарату.	8	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Вивчення правил орфоєпії як визначального показника професійної культури актора та рівня його фахової підготовки.	7	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Робота над формуванням дикційної чіткості проголошення звуків. Скоромовки.	8	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за 1 розділом	30	8	8	14	-	-	-	-	-	-	-
Розділ 2. Дихання як основа сценічного мовлення.											
Тема 5. Опанування фізіологічного та фонаційного дихання. Знання особливостей кожного виду дихання та використання набутих знань на практиці.	7	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Гігієнічний, вібраційний масаж як засіб розвитку голосових якостей студента.	8	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Координування дихання голосу і руху у процесі сценічної взаємодії.	8	2	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Розмовний слух,	7	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-

його важливість для формування навичок діалогічного спілкування.											
Разом за 2 розділом	30	8	8	14	-	-	-	-	-	-	-
Розділ 3.											
Робота над формування мовно-голосових якостей.											
Тема 9. Підготовка мовного апарату до звучання.	9	2	2	5	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Позитивні якості розмовного голосу, його недоліки і вади.	7	2	1	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Опанування групових та індивідуальних мовно-голосових і психофізичних тренінгів	7	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Гігієна мовно-голосового апарату	7	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-
Разом за 3 розділом	30	6	7	17	-	-	-	-	-	-	-
Розділ 4.											
Робота над текстовим матеріалом.											
Тема 13. Основні етапи роботи над прозовим твором.	11	2	3	6	-	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Логіка мовлення під час виконання художнього твору	6	2	1	3	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Розуміння авторського	4	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-

стилю.											
Тема 16. Опанування текстового матеріалу, обраного для роботи на заняттях з дисципліни «Майстерність актора».	9	1	2	6	-	-	-	-	-	-	-
Разом за 4 розділом	30	6	7	17	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	28	30	62	-	-	-	-	-	-	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
1.	Предмет «Сценічна мова». Історія становлення.	2	-
2.	Анатомія та фізіологія мовного апарату	2	-
3.	Вивчення правил орфопії як визначального показника професійної культури актора та рівня його фахової підготовки.	2	-
4.	Робота над формуванням дикційної чіткості проголошення звуків. Скоромовки.	2	-
5.	Особливості фізіологічного та фонаційного дихання.	2	-
6.	Опанування фізіологічного та фонаційного дихання. Знання особливостей кожного виду дихання та використання набутих знань на практиці.	2	-
7.	Координування дихання голосу і руху у процесі сценічної взаємодії.	2	-
8.	Розмовний слух, його важливість для формування навичок діалогічного спілкування.	2	-
9.	Підготовка мовного апарату до звучання.	2	-
10.	Позитивні якості розмовного голосу, його недоліки і вади.	1	-
11.	Опанування групових та індивідуальних мовно-голосових і психо-фізичних тренінгів.	1	-
12.	Гігієна мовно-голосового апарату.	1	-
13.	Основні етапи роботи над прозовим твором.	2	-
14.	Логіка мовлення під час виконання художнього твору.	2	-
15.	Розуміння авторського стилю.	1	-
16.	Опанування текстового матеріалу, обраного для роботи на заняттях з дисципліни «Майстерність актора».	2	-
Разом		28	-

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Предмет «Сценічна мова». Історія становлення.	2	-
2.	Анатомія та фізіологія мовного апарату.	2	-
3.	Вивчення правил орфоєпії як визначального показника професійної культури актора та рівня його фахової підготовки.	2	-
4.	Робота над формуванням дикційної чіткості проголошення звуків. Скоромовки.	2	-
5.	Опанування фізіологічного та фонаційного дихання. Знання особливостей кожного виду дихання та використання набутих знань на практиці.	2	-
6.	Гігієнічний, вібраційний масаж як засіб розвитку голосових якостей студента.	2	-
7.	Координування дихання голосу і руху у процесі сценічної взаємодії.	2	-
8.	Розмовний слух, його важливість для формування навичок діалогічного спілкування.	2	-
9.	Підготовка мовного апарату до звучання.	2	-
10.	Позитивні якості розмовного голосу, його недоліки і вади.	1	-
11.	Опанування групових та індивідуальних мовно-голосових і психо-фізичних тренінгів.	2	-
12.	Гігієна мовно-голосового апарату.	2	-
13.	Основні етапи роботи над прозовим твором.	2	-
14.	Логіка мовлення під час виконання художнього твору.	1	-
15.	Розуміння авторського стилю.	2	-
16.	Опанування текстового матеріалу, обраного для роботи на заняттях з дисципліни «Майстерність актора».	2	-
Разом		30	-

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Предмет «Сценічна мова». Історія становлення дисципліни.	3	-
2.	Анатомія та фізіологія мовного апарату.	4	-
3.	Вивчення правил орфоєпії як визначального показника професійної культури актора та рівня його фахової підготовки.	3	-

4.	Робота над формуванням дикційної чіткості проголошення звуків. Скоромовки.	4	-
5.	Опанування фізіологічного та фонаційного дихання. Знання особливостей кожного виду дихання та використання набутих знань на практиці.	3	-
6.	Гігієнічний та вібраційний масаж як засіб розвитку голосових якостей студента.	4	-
7.	Координування дихання, голосу і руху у процесі сценічної взаємодії.	4	-
8.	Розмовний слух, його важливість для формування навичок професійного спілкування у формі діалогу.	3	-
9.	Підготовка мовного апарату до звучання.	5	-
10.	Розвиток позитивних якостей розмовного голосу, усунення його недоліків і вад.	4	-
11.	Опанування групових та індивідуальних мовно-голосових і психофізичних тренінгів.	4	-
12.	Гігієна мовно-голосового апарату.	4	-
13.	Основні етапи роботи над прозовим твором.	7	-
14.	Логіка мовлення під час виконання художнього твору.	3	-
15.	Розуміння авторського стилю.	2	-
16.	Опанування текстового матеріалу, обраного для роботи на заняттях з дисципліни «Майстерність актора».	5	-
Разом		62	-

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами матеріалу навчальної дисципліни).

1 семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума
Атестація 1	Атестація 2		40	100
Розділ 1	Розділ 2			
30	30			

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума
Атестація 3	Атестація 4		40	100
Розділ 3	Розділ 4			
30	30			

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів за теоретичні знання та практичні вміння, а саме:

- 20 балів за теоретичні знання (проходження поточного тестування);
- 40 балів за практичні вміння (виконання літературних творів з урахуванням набутих знань і практичних умінь: змішано-діафрагмального дихання, дикційних навичок, розвинутої артикуляції, звуковедення, розкриття творчого задуму автора).

Допуск до підсумкового контролю - 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю (залік/залік) складає 40 балів, а саме:

- 20 балів за теоретичні знання (самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ);
- 20 балів за практичні вміння (виконання творів класичної літератури).

1 семестр

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1.	Контроль за дотриманням вимог щодо аналізу текстового матеріалу (визначення теми, ідеї, надзавдання). <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
2.	Ознайомлення з методами роботи над розвитком мовноголосових якостей відомих акторів, викладачів сценічного мовлення у навчальних закладах України та за її межами. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
3.	Контролювання вибору літературного матеріалу для читання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
4.	Контроль за виконанням вимог щодо логіки проголошення прозового тексту. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 1).</i>	1	5	5
5.	Тестування за результатами вивченого матеріалу. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 1).</i>	1	10	10
6.	Контролювання роботи щодо звуковиведення під час виконання вправ мовно-голосового тренінгу. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 2).</i>	1	5	5
7.	Контролювання роботи щодо дикційної чіткості проголошення тексту літературного твору. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 2).</i>	1	5	5
8.	Контролювання роботи над розкриттям авторського задуму в процесі сценічного виконання літературного твору. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 2).</i>	1	5	5

9.	Контролювання практичного втілення правил сценічного мовлення, опанованих за навчальний період. Підготовка до відкритого екзаменаційного показу. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 2).</i>	1	5	5	
10.	Тестування за результатами вивченого матеріалу. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 2).</i>	1	10	10	
				60	
11.	Екзамен	Теоретична складова. Самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення матеріалу розділів 1,2. <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лабораторного заняття з останньої теми розділу 2.</i>	1	20	20
		Публічне виконання уривка літературного твору описового характеру. <i>Термін виконання: згідно з графіком заліково-екзаменаційної сесії.</i>	1	20	20
				40	
	Усього		12		100

2 семестр

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1.	Контролювання процесу вибору літературного твору для роботи на заняттях зі сценічної мови. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 3).</i>	1	5	5
2.	Контролювання роботи щодо правильного використання навичок змішано-діафрагмального дихання під час роботи над літературним твором. <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 3).</i>	1	5	5
3.	Контролювання роботи щодо напрацювання дикційних навичок у процесі опанування дисципліни «Сценічна мова». <i>Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 3).</i>	1	5	5
4.	Контроль за виконанням вправ мовно-голосового тренінгу. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 3).</i>	1	5	5

5.	Тестування за результатами вивченого матеріалу. Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 3).	1	10	10	
6.	Контролювання роботи щодо правильності виведення звуку у процесі виконання вправ тренінгу. Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 4).	1	5	5	
7.	Контроль за логікою проголошення літературного тексту, обраного для роботи. Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять. (розділ 4).	1	5	5	
8.	Контролювання роботи над розкриттям художнього образу у процесі роботи над текстовим матеріалом. Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять Термін виконання: у межах підготовки до лабораторних занять (розділ 4).	1	5	5	
9.	Контроль за виконанням вправ мовно-голосового і психо-фізичного тренінгу Термін виконання: під час контрольного заняття. (розділ 4).	1	5	5	
10.	Тестування за результатами вивченого матеріалу. Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 4).	1	10	10	
				60	
11.	Екзамен	Теоретична складова. Самостійне проходження електронного тестування в СЕЗН ЗНУ за результатами вивчення матеріалу розділів 3,4 Термін виконання: упродовж тижня після проведення лабораторного заняття з останньої теми розділу 4.	1	20	20
		Практична складова. Публічне виконання літературного твору, підготовленого на заняттях з дисципліни «Сценічна мова» у процесі опанування розділу розділів 3,4 Термін виконання: згідно з графіком заліково-екзаменаційної сесії.	1	20	20
				40	
	Усього				100

Критерії оцінювання роботи на практичних (лабораторних) заняттях:

Оцінка «відмінно» (5 балів):

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова»;

- опанування вправ тренінгу, спрямованого на розвиток мовноголосового і психо-фізичного апарату актора;

- уміння аргументувати вибір літературного матеріалу, аналізувати його з точки зору словесної дії, використовувати проголошуваний текст для налагодження спілкування з глядачем з метою активного впливу на нього, знання тексту напам'ять;

- самостійне, творче застосування набутих знань у підготовці до читецьких конкурсів, та інших творчих заходів.

Оцінка «добре» (4 бали):

- з незначними помилками засвоєння теоретичного програмного матеріалу з дисципліни «Сценічна мова», які можна виправити після зауважень викладача або за його допомогою;

- наявність помилок в опануванні вправ тренінгу, спрямованого на розвиток мовноголосового і психо-фізичного апарату актора з деякими помилками;

- недостатній рівень володіння навичками аргументації вибору текстового матеріалу, його аналізу з точки зору словесної дії, деякі порушення логіки мовлення, незначні помилки у розміщенні наголосів у словах, не досить уміле використання проголошуваного тексту для налагодження спілкування з глядачем з метою активного впливу на нього, помилки у проголошенні тексту напам'ять;

- не досить активне самостійне застосування набутих знань у підготовці до читецьких конкурсів, та інших творчих заходів.

Оцінка «задовільно» (3 бали):

- фрагментарне засвоєння теоретичного матеріалу;

- суттєві прогалини у практичному опануванні вправ мовноголосового і психо-фізичного тренінгу;

- порушення логіки читання текстового матеріалу, невірне розміщення наголосів у словах,

- невиправдані паузи, причиною яких є незнання текстового матеріалу, відсутність спілкування з глядачем через надмірне хвилювання, відсутність мотивації до участі у конкурсах та творчих заходах;

Оцінка «незадовільно»: (0-2 бали):

- відсутність теоретичних знань з дисципліни;

- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння практичних умінь та навичок;

- відсутність уміння обирати потрібний текст, аналізувати його і проголошувати на публіці;

- відсутність прагнення до самостійної роботи, спрямованої на опанування знань та умінь з дисципліни «Сценічна мова».

Критерії оцінювання роботи під час фахового екзамену:

Оцінка «відмінно» (20-18 балів):

- демонстрація вільного використання фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору;

- володіння дикційною чіткістю та артикулятивною виразністю у проголошенні тексту;

- володіння навичками вільного звуковедення у всіх голосових регістрах;

- дотримання правил логіки виконання художнього твору (логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);

- широке використання невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту (інтонація як вираження підтексту, жестикуляція, емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, дотримання темпо-ритмічного малюнка, демонстрація власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т.д.);

- налагодження контакту з глядачами як основи формування професійного спілкування;
- знання текстового матеріалу.

Оцінка «дуже добре» (17-15 балів):

- демонстрація вільного використання фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору;
- невеликі порушення дикційної чіткості та артикулятивної виразності у проголошенні тексту;
- напруження голосового звучання у крайніх точках індивідуального голосового регістру студента;
- незначні порушення у дотриманні правил логіки виконання художнього твору(логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);
- стриманість у використанні невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту(інтонація як вираження підтексту, жестикуляція, емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, дотримання темпо-ритмічного малюнка, темпо-ритм, демонстрація власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т.д.);
- спілкування з глядачем
- знання текстового матеріалу.

Оцінка «добре» (14-12 балів):

- демонстрація обмеженого уміння використовувати навички фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору як результат природних властивостей організму;
- невеликі порушення дикційної чіткості та артикулятивної виразності у проголошенні тексту як результат наявності вроджених вад;
- напруження голосового звучання у крайніх точках голосового регістру студента як результат обмеженого голосового діапазону;
- дотримання правил логіки виконання художнього твору(логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);
- страх використання невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту(інтонація як вираження підтексту, жестикуляція емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, демонстрація власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т.д.);
- стриманість у спілкуванні з глядачем як результат відсутності внутрішньої свободи;
- помилки у проголошенні тексту.

Оцінка «задовільно»(11-7 балів):

- демонстрація недостатнього опанування навичками фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору;
- дикційна нечіткість та артикулятивна млявість проголошення тексту;
- напруження голосового звучання студента як результат недостатньої роботи упродовж занять з дисципліни «Сценічна мова»;
- порушення правил логіки виконання художнього твору(логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);
- обмежене використання невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту(інтонація як вираження підтексту, жестикуляція емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, демонстрація власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т.д.);
- стриманість у спілкуванні з глядачем як результат внутрішнього затиску;
- суттєві помилки у проголошенні текстового матеріалу.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання» (6-3 балів)

- демонстрація слабого володіння навичками фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору;
- дикційна нечіткість та артикулятивна млявість проголошення тексту;
- напруження голосового звучання як результат недостатньої роботи упродовж занять з дисципліни «Сценічна мова»;
- порушення правил логіки виконання художнього твору (логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);
- відсутність навичок використання невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту (інтонація як вираження підтексту, жестикуляція емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, демонстрація власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т. д.);
- страх спілкування з глядачем як результат відсутності внутрішньої свободи;
- приблизне знання текстового матеріалу.

Оцінка «незадовільно – з обов'язковим повторним курсом» (2-0 балів)

- відсутність навичок володіння прийомами фонаційного дихання упродовж виконання літературного твору;
- відсутність дикційних навичок проголошення тексту;
- напруження голосового звучання як результат неналежного ставлення до занять з дисципліни «Сценічна мова»;
- недотримання правил логіки виконання художнього твору (логічні наголоси, логічні паузи і т. д.);
- відсутність навичок використання невербальних засобів спілкування для розкриття творчого задуму автора літературного тексту (інтонація як вираження підтексту, жестикуляція емоційна складова, міміка, образність мислення, трансляція кінострічки внутрішніх бачень, демонстрації власної творчої позиції, стосовно обраного твору і т. д.);
- наявність фізичного затиску у процесі проголошення тексту;
- слабе знання текстового матеріалу;

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Апресян Г. З. Ораторское искусство. / Г. З. Апресян – М.: МГУ, 1972. – 256 с.
2. Алферова Л.Д., Васильева Л.Н. Нормативное сценическое произношение в условиях диалектного окружения : учеб. пособие / Л. Д. Алферова, Л. Н. Васильева; М-во культуры Респ. Карелия, Петрозавод. гос. консерватория им. А. К. Глазунова, С.-Петерб. гос. акад. театр. искусства. - Петрозаводск: ПетрГУ, 2005. - 134 с.
3. Бруссер А.М. Учебно-методическое пособие по технике речи. / А.М. Бруссер – М, 2002. – 86 с.
4. Василенко Ю.С. Постановка речевого голоса: методические рекомендации / Ю.С. Василенко. – М., 1973. – 43 с.
5. Гвоздев А.Н. Станиславский о фонетических средствах языка. Лекции для учителей / А.Н. Гвоздев. – М.: АПН РСФСР, 1957. – 87 с.
6. Гиппиус С.В. Тренинг развития креативности: Гимнастика чувств. / С.В. Гиппиус – СПб.: из-во «Речь», 2001. – 346 с.
7. Запорожець Т.І. Логіка сценічної мови. / Т.І. Запорожець. – К.: Просвіта, 2002. – 179 с.
8. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли / Мария Кнебель. – М.: ВТО, 1970. – 160 с.
9. Корогодский З.Я. Первый год. Начало / Зиновий Корогодский. – М.: ВТО, 1974. – 112 с.
10. Куракина К.В. Восемнадцать упражнений вокального характера по воспитанию голоса и дикции драматического актера. / К.В. Куракина – СПб, 2003. – 44 с.
11. Саричева Е.Ф. Сценічна мова. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Е.Ф. Саричева. – К.: Мистецтво, 2003. – 234 с.
12. Станиславский К. С. Собрание сочинений : В 8 т. / К. С. Станиславский ; Ред. коллегия : М. Н. Кедров (гл. ред.) [и др.] ; Гос. науч.-исслед. ин-т театра и музыки. – Москва : Искусство, 1954–1961. – Т. 8 : Письма. 1918-1938 / [Сост. и коммент. А. П. Григорьевой] ; [Ред. В. Я. Виленкин]. – 1961. – 614 с.
13. Черкасова Н.А. Недостатки голоса драматического актера и некоторые способы их исправления: метод. разработка по курсу «Сценическая речь» / Н.А. Черкасова. – М., 1980.- 50с.

Додаткова:

1. Васильев Ю.А. Сценическая речь: восприятие – воображение - воздействие. Вариации для творчества : Учебное пособие. / Ю.А. Васильев. – СПб. : СПГАТИ, 2007. - 432 с.
2. Волкова Л. С. (ред.) Логопедия / Л. С. Волкова (ред.). — М., «Просвещение». 1989. – 528 с.
2. Гладишева А.О. Сценічна мова. / А.О. Гладишева – К., 2003. – 180 с.
3. Єлісєненко Ю. П. Практичне опанування риторики засобами театральної педагогіки // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 1998. - № 4. - С. 200 - 207.
4. Єлісєненко Ю. П. Корекція неорганічних вад мовлення (з досвіду театральної педагогіки) // Дефектологія. - 2001. - № 2. - С.41 - 43.
5. Запорожець Т. И. Логика сценической речи. / Т. И. Запорожець. – М., «Просвещение», 1974. – 128 с.
6. Козлянинова И.П. Произношение и дикция. / И.П. Козлянинова – М., 1977. – 152 с.
7. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова: Довідник / За ред. О. Д. Пономарева. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Либідь, 1996. - 320 с.
8. Кнебель М.О. Слово в творчестве актера. / М.О. Кнебель. // М. : «Искусство». 1954; 3-е, исправл. изд.: М.: Всероссийское театральное общество. 1970. – 160 с.
9. Леонарди Е.И. Дикция и орфоэпия. / Е.И. Леонарди. : Сборник упражнений по сцен. речи : Учеб. пособие для театр. учеб. заведений, культ.-просвет. училищ и ин-тов культуры. – М. : Просвещение, 1967. - 238 с.

10. Максимов В.И. Точность и выразительность слова. / В.И. Максимов – Л. : Просвещение, 1968. – 184 с.
11. Найденов Б. С. Выразительность речи и чтения. / Б. С. Найденов. : Пособие для учителей начальной и средней школы. – М. : Просвещение, 1969. – 263 с.
12. Саричева Е. Ф. Сценическое слово. / Е. Ф. Саричева. – М., «Советская Россия», 1963. – 298 с.
13. Никольская С.Т. Техника речи. / С.Т. Никольская. : Методические рекомендации и упражнения для лекторов. – М.: «Знание», 1978. – 80 с.
14. Савкова З. В. Как сделать голос сценическим. / З. В. Савкова. Как сделать голос сценическим: теория, методика и практика развития голоса / Изд. 2-е, испр. и доп. - М. : «Искусство», 1975. - 176 с.
15. Черкашин Р.О. Виразне читання. / Р.О. Черкашин. – Харків, 2003. – 247 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бояджиев Г.Н. Жан-Батист Мольер. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lib.ru/MOLIER/molier0_1.txt
2. Бояджиев Г.Н. От Софокла до Брехта за сорок театральних вечеров. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://teatrsemya.ru/lib/teatr/bojadzhiev_g.n-ot_sofokla_do_brekhta_za_sorok_teat.pdf
3. Дживелегов А.К. - Итальянская народная комедия. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://padaread.com/?book=42285&pg=297>
4. Мокульский С.С. О театре - Все для студента. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/417115/>

Погоджено Лені Микитюк О.В.

Навчальний відділ

« 14 » лютого 2016